

Početak marta, nevladine organizacije ClientEarth i „Za Zemlju – Pristup pravdi“, podnele su žalbu Evropskoj komisiji u pokušaju da ospore novu bugarsku opsesiju spaljivanja otpada u postrojenjima na uglj.

Bugarska industrija uglja godinama je meta žestokih kritika zbog ogromnih državnih subvencija koje dobija, nebezbednih uslova rada i zagađenja, koji pogađaju ljude širom zemlje.

Pod pritiskom da smanji određene toksične emisije, industrija uglja se sada okrenula drugoj, jednako problematičnoj praksi: spaljivanju otpada. Vlasti su nedavno započele istragu u elektrani Bobov Dol, ali istraga ne pokriva pun obim problema.

Praksa spaljivanja otpada ne dešava se samo u Bobovom Dolu. Tokom protekle godine, bugarska vlada tajno je dozvolila da tri stare i zagađujuće elektrane – Bobov Dol, Brikel i Republika Pernik – sagorevaju ogromne količine otpada, pored uglja, bez potrebnih dozvola. Elektranama Bobov Dol i Brikel dozvoljeno je da spale 500.000 tona otpada tokom šestomesečnog perioda, što je zapanjujućih 10.000 puta više nego što je dozvoljeno bez dozvole prema evropskoj direktivi.

Sadržaj otpada javnosti je nepoznat, a uticaji na zdravlje i životnu sredinu nejasni. Ova postrojenja locirana su pored gradova i sela, i izlažu njihove stanovnike neobjašnjenjivoj opasnosti.

To predstavlja ozbiljno kršenje nacionalnog i EU zakonodavstva, zbog čega su advokati za zaštitu životne sredine iz NVO ClientEarth i Za Zemlju podneli žalbu Evropskoj komisiji u vezi sa ovim ilegalnim spaljivanjem otpada u bugarskim postrojenjima na uglj.

Spaljivanje otpada je prljava energija

Spaljivanje otpada u elektranama na uglj često se doživljava kao izvor nisko-ugljenične energije, ali u stvari izuzetno zagađuje. Dokazi ukazuju da energija iz otpada može rezultirati većom emisijom CO₂ od energije iz gasa ili drugih fosilnih goriva. Spaljivanje otpada u postrojenjima na uglj takođe može izazvati opasno zagađenje vazduha, jer postrojenja nemaju odgovarajuću tehnologiju za hvatanje štetnih emisija.

Zagađenje od spaljivanja otpada sastoji se uglavnom od sumpor-dioksida (SO₂), azot-dioksida (NO₂) i sitnih čestica. One mogu ozbiljno ugroziti zdravlje ljudi prolazeći kroz pluća, uzrokujući unutrašnju upalu i niz povezanih zdravstvenih problema.

Spaljivanje otpada takođe oslobađa toksične dioksine, koji mogu izazvati reproduktivne i razvojne probleme, oštetiti imunološki sistem, ometati hormone i izazvati rak. Povrh toga, dokazi upućuju na povećane emisije teških metala.

Izlaz za problematičnu industriju uglja u Bugarskoj

U slučaju Bugarske, spaljivanje otpada naizgled predstavlja jednostavan beg od ekonomskih problema za industriju koja propada. Bugarske vlasti su decenijama podsticale procvat uglja. Istorijski gledano, elektrane na ugalj igrale su značajnu ulogu u ekonomskom razvoju cele zemlje, s tim da su regioni u blizini elektrana Pernik i Bobov Dol u središtu ovog sistema.

Do sada, sa iscrpljivanjem rezervi uglja i neprofitabilnošću proizvodnje električne energije iz uglja, ovi krajevi ostaju bez ljudi i radnih mesta. Grupa velikih elektrana, povezanih sa energetske oligarhom Hristom Kovačkim, sada pokušava da sa ugljem spaljuje komunalni otpad – koji se delimično uvozi iz inostranstva.

Spaljivanje otpada može biti kreativan način da se izbegnu novi strogi zakoni o zagađenju i izbegne ugradnja skupe opreme za smanjenje zagađenja. Operatori takođe tvrde da spaljivanjem otpada mogu smanjiti iznos koji moraju da plate za emisije CO₂. Na kraju, ipak, spaljivanje otpada predstavlja opasan način da se veštački produži život umiruće flote uglja.

Porast lokalne opozicije u Bugarskoj

Ljudi koji žive u Perniku, Bobovom Dolu, Brikelu i okolini videli su dovoljno. Znaju da se lokacije elektrana pretvaraju u deponije i tokom cele noći mirišu na izgorelu plastiku. Stotine ljudi pridružilo se sudskom sporu tražeći oduzimanje kontroverzne dozvole za spaljivanje otpada u Bobovom Dolu.

Javno negodovanje čak je primoralo otpuštenog ministra za zaštitu životne sredine da dođe u Pernik i zatraži zvaničnu istragu o spaljivanju otpada.

Vlasti odbijaju da predaju tajna pisma kojima se odobrava da Bobov Dol i Brikel ilegalno spaljuju otpad u eksperimentalne svrhe, uprkos višestrukim zahtevima i presudama.

Nije otvoren postupak koji bi ljudima u pogođenim područjima omogućio da se izjasne o tom pitanju. Organizacijama ClientEarth i Za Zemlju preostala je samo mogućnost da ovo pitanje podnesu Evropskoj komisiji.

Pronalaženje alternativa

Promovisanje spaljivanja otpada u postrojenjima na ugalj, u Bugarskoj ili negde drugde, onemogućilo bi dostizanje ambicioznih ciljeva za smanjenje emisija u energetske sektoru, koji su usklađeni sa Pariskim sporazumom. Umesto da prelaze sa sagorevanja uglja na spaljivanje otpada, zemlje bi trebale da ciljaju energetske efikasnost, pravi nisko-ugljeničan način proizvodnje energije, poput vetra i sunca, i načine za skladištenje ove energije za

zimsku sezonu.

To nije samo energetska pitanje, već i pitanje upravljanja otpadom. Trebali bismo više raditi na smanjenju i ponovnoj upotrebi otpada i dizajniranju proizvoda koji će se ponovo koristiti. Rešenja poput redizajna, kompostiranja, biogasa, odgovornosti proizvođača, promene navika u potrošnji, osnaživanja zajednice i recikliranja mogu se primeniti danas - koristeći postojeće inovacije - uz trenutne rezultate.

U Bugarskoj raste pravni pritisak zbog rukovanja ugljem i zagađenja. Iscrpljujući sve zakonske mogućnosti na nacionalnom nivou, NVO ClientEarth i Za Zemlju sada se obraćaju Evropskoj komisiji da izazovu novu bugarsku opsesiju spaljivanja otpada.

Izvor: euroactiv.com